

megbonthatatlanul egyek a kulturemberiség legszebb - ideáljainak, a szabadságnak védelmében. A kongresszus határozata szószerint kimondja: „Azt kívánjuk, hogy irodalmi munkásságunk összhangba kerüljön a nép szociális szabadság és igazságosság utáni vágyával, mert e vágyak teljesülésében látjuk legjobb biztosítékát a szerzett értékek megtartásának, valamint az alapot a további alkotás felételeinek megteremtéséhez... Meg fogjuk védelmezni a szellem szabadságát, ha az ellenfél kezét emelve rá.” (Magyar Ujság, Pozsony, 1936 június 5.) A baloldali cseh írók lapja, a Tvorba szintén elismerőleg nyilatkozik az írókongresszusról és végül leszögezi, hogy „(a kongresszus) elutasította nemcsak az olcsó progresszióskodást, hanem a fasizmust is.” (Tvorba, Praha, XI. évf. 24. zám).

Nagy és komoly cselekedetnek tekinthetjük tehát a teplici kongresszust, amelyen a szlovák írók valóban megteremtették az egységet és közös frontba tömörültek a teuton-téboly fenyegető veszedelmével szemben. És meg tudjuk érteni a magyar meghívottak nemes irigységét, akik a szlovenszkói magyar írótábor felett tartva seregszemlét, szomorúan állapítják meg, hogy írónk zöme olyan eszmék szolgálatában áll, melyek minden szabad életmegnyilvánulást csirájában igyekeznek elfojtani. Méltán tör fel bennünk a kérdés: Vajjon mikor fogunk ott tartani, kisebbségi magyarok, hogy a szlovák írókongresszushoz hasonló összejövetelen megtárgyaljuk égető problémáinkat és közös alapot találjunk a fasizmus nemzetközi veszélye ellen?

Sándor László

A BAIA-MAREI FESTŐKONGRESSZUS. Negyven évvel ezelőtt a magyar képzőművészet nagy mesterei: Hollósi Simon, Ferenczy Károly, Thorma János, Réthy István „Barbizonná” avatták Baia-Maret, megalapítva az ottani Festők Társaságát és a festőiskolát, amely azután világviszonylatban is jelentős helyet töltött be a magyar képzőművészet történetében. A naturalista művészeti irány iskolája volt Baia-Mare. A Kereszthegy és Virághegy és a Nápolyéhoz hasonló kék ég legjellegzetesebb témái voltak nemcsak az ittenieknek, de a mindennéven idezarándokló tanítványoknak is.

Baia-Mare festőművészete és a negyven év előtt alapított iskola azóta a mult tradícióiból él. A nagy mestereknek témában, színben, művészi felfogásban és irányban hűséges követői a mai utódok, de maga az iskola sokat veszített iránytadó jelentőségéből. Az iskola tradicionális irányától eltávolodott és a képzőművészetben megindult irányharcokban a fejlődést jelentő forma és kifejezéskeresés festői: Ziffer, Boromissza, Pap Aurél a Baia-Maret reprezentáló természetifí irányzattól különváltan haladtak tovább a maguk művészi útján.

A híres festőiskola vezetésében helyet foglaló művészek tekintélyszerepe is mind szűkebbre szorult, a régi mesterek reprezentáns alakja: Thorma János maga is visszavonult pár évvel ezelőtt az iskola vezetésétől.

A festőiskola kulturszerepének megcsappanása nem éppen helyi, hanem sokkal inkább általános kísérő jelensége a romániai, de kiváltképp az ardeali és banati képzőművészet válságos helyzetének.

Az utóbbi évek mindjobban elmélyült gazdasági válsága egészen elviselhetetlenné és kilátástalanná tette a festőművészek helyzetét. Ardeal és Banat festőművészei majdnem kivétel nélkül a legszomorúbb anyagi helyzetbe jutottak, legtöbbször a napi kenyere sincs biztosítva. A festőművészet valósággal munkanélküli foglalkozássá süllyedt, mert nagyon sokszor még a legszükségesebb munkaeszközök (vászon, festék, pasztell,

modell) megszerzéséhez is hiányzanak az anyagi előfeltételek. A fiatalok számára egészen elérhetetlen a továbbképző iskola és elérhetetlen vágyálom a külföldi tanulmányut.

A súlyos hanyatlást mutató helyzeten kíván változtatni Papp Aurél, a kiváló satumarei festőművész, aki nemrég országos akciót kezdeményezett, amelynek célja Ardeal és Banat festő és szobrászművészeit egységes érdekközösségbe tömöríteni.

A kezdeményezés nyomán az ardeali és banati festőművészek képviselői június elején Baia-Maren tartották meg országos kongresszusukat, amelyen Papp Aurél erőteljes bírálatban tárta fel azokat az okokat, amelyek a festőket egyénileg és magát a képzőművészeti kulturát is a mai válságos helyzetbe juttatták.

A kormánypolitikai érdekszemponokkal és a kulturaölő hamis álművészettel szemben, amely nyomorba sodorta a művészeket és sok igazi kulturérték megalkotását akadályozta meg, a szindikátusba való tömörüléssel akarja Papp Aurél felvenni a küzdelmet.

Az állam látszólag gondoskodik a képzőművészet fejlődéséről: szindikátusba tömörítette az ország művészeit, képzőművészeti iskolákat tart fenn, ahonnan évente sok fiatal művész kerül ki, állami vásárlásokat végez — de a megrendeléseket vagy pályázatokat a politikai pártok embereiből alakított központi szerv dönti el, ahol az igazi művészi szempontokat mellőzve a politikai protekció érvényesül. „Ha közmunkáról vagy a közönséget érdeklő művészeti kérdéstről van szó — mondotta Papp Aurél — több szava van a pártpolitikusknak, mint a művésznek és több reménye a jó összeköttetésű tehetségtelennek, mint a komoly művésznek. A politikai szempontok érvényesülése a művészeti kultúrában és az álművészet hivatalos támogatása okozzák azt az ijesztő letargiát, amelybe a romániai festőművészek jutottak. A művészet mindig forrongásban él és fejlődik, a művészetben sincs megállás és nincs vég. A művészet örökké a tökéletes elérésére törekszik. A művészi irányok közötti harc a fejlődés irányába vezet, de az irányzatok közötti harcban a közönségnek is tájékozottan kell állnia, hogy védekezni tudjon a kontárok és hamis álművészek érvényesülésével szemben.”

Papp Aurél nagyhatású előadása után a kongresszus kimondotta az ardeali és banati Festő és Szobrászművészek Szindikátusának megalakulását. A szindikátus legközelebbi gyakorlati céljai:

1. Ardeal és Banat műbaráti egyesületének megalakítása azzal a feladattal, hogy a közönség művészi ízlését és kritikáját fejlessze és kiűszöbölje a kontárkereskedelemet.

2. Az ardeali és banati képzőművészek termelő szövetkezetének megalakítása.

3. Kiállítások szervezése évenként a szindikátus tagjai számára a fővárosban, az ország nagyobb városaiban és külföldön.

A szindikátus, ha kítűzött programjának megvalósításához valóban egységes akarattal neki fog, kétségkívül javulást hozhat a festőművészek egyéni sorsára és közvetve az egész romániai művészeti kultura fejlődésére is jó hatással lehet.

Vida Ferenc

KARL KRAUS az egykori nagy bécsi polemikus, moralista, költő-kritikus és kritikus-költő csak tényszerűen halt meg pár héttel ezelőtt. Valóságos és végleges halála már évekkal ezelőtt bekövetkezett, azon a napon, amikor annyi harci zajtól emlékkerhes lapja, a *Fackel* egy négy oldalas száma megjelent tíz hónapi hallgatás, és micsoda hallgatás után! Ezalatt a tíz hónap alatt került uralomra Hitler, ezalatt a tíz hónap